

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Pertti Hämäläinen

Muistio

Liite 1
11.3.2021

VALTIONEUVOSTON ASETUS TURVAVARASTOINTIOHJELMASTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

Suomessa huoltovarmuus perustuu toimiviin markkinoihin ja kilpailukykyiseen talouteen. Erilaisilla huoltovarmuustoimenpiteillä varaudutaan ylläpitämään yhteiskunnan toiminnalle elintärkeitä toimintoja mahdollisimman lähellä normaalitilaa myös erilaisissa häiriö- ja poikkeusoloissa. Turvaamiskeinojen osana on materiaallinen huoltovarmuus.

Turvavarastolain (970/1982) nojalla voidaan turvavarastoja perustaa väestön toimeentulon turvaamiseksi ja tuotantotoiminnan ylläpitämiseksi välttämättömien raaka-ainesten, tarvikkeiden ja tuotteiden varastoimiseksi ulkomaankaupan häiriöiden varalta. Yritysten ylläpitämät turvavarastot ovat yksi huoltovarmuuden turvaamiseksi käytettävistä varastointilajeista valtion ja viranomaisten varmuusvarastojen sekä velvoitevarastojen lisäksi.

Turvavarastointi perustuu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluvan Huoltovarmuuskeskuksen ja yritysten välisiin vapaaehtoiisiin sopimuksiin, joissa elinkeinonharjoittaja ostaa normaalisti tarvitsemansa varaston lisäksi turvavaraston turvatakseen oman toimintansa häiriötilanteessa. Turvavarastoitavista hyödykkeistä säädetään turvavarastolain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Voimassa oleva valtioneuvoston asetus turvavarastointiohjelmasta (460/2018) on voimassa 19.7.2018 – 18.7.2023.

Valtioneuvoston turvavarastolain 3 §:n nojalla vahvistamassa turvavarastointiohjelmassa mainituista raaka-aineista, tarvikkeista ja tuotteista voidaan tehdä turvavarastointisopimuksia. Turvavarastoinnin periaatteena on väestön toimeentulon ja tuotantotoiminnan ylläpitämisen kannalta tarpeellisten nimikkeiden sisällyttäminen riittävän laajasti ohjelman piiriin. Vapaaehtoisia sopimuksia on pyritty solmimaan esimerkiksi sellaisista häiriöherkistä tuontihyödykkeistä:

- joiden saatavuus voi kuljetusetäisyyksien vuoksi helposti vaarantua;
- joiden korvaaminen muilla tuotteilla on vaikeaa;
- joiden varastotilanne on suhteessa muihin hyödykkeisiin heikko; tai
- jotka suppean käyttötarkoituksensa tai pilaantuvuutensa vuoksi on sijoitettava yritysten omiin varastoihin.

Turvavarastolain 3 §:n mukaan Huoltovarmuuskeskus tekee turvavarastoinnista määrälläisen sopimuksen varaston perustavan turvavarastoijan kanssa. Sopimus on tehtävä vähintään kolmeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Huoltovarmuuskeskus valvoo, että turvavarastot ovat täydessä määrässään ja että varastoja ei oteta käyttöön muutoin kuin työ- ja elinkeinoministeriön luvalla lain edellyttämässä tilanteissa. Turvavaraston tilapäisen käyttöluvan voi turvavarastoijalle myöntää työ- ja elinkeinoministeriö, mikäli hyödykkeen riittävä saanti on estynyt, ja turvavarastoijan tuotanto keskeytyisi tai olennaisesti vähentyisi ilman turvavarastossa olevien hyödykkeiden käyttöönottoa. Turvavarastoijan tulee täydentää varasto sopimuksen mukaiseen määrään ministeriön määräämässä ajassa.

Turvavarastojen perustamista ja ylläpitämistä varten voidaan myöntää korkotukilainoja, korkotukea ja avustusta poikkeuksellisen suurten varastointikustannusten kattamiseen. Turvavarastoinnista valtiolle aiheutuvat korkotuki- ja varastointiavustusmenot katetaan Huoltovarmuuskeskuksen hoidossa olevasta valtion talousarvion ulkopuolisesta huoltovarmuusrahastosta. Myöntämisvaltuudet varojen käyttämiseksi vahvistetaan vuosittain valtion talousarviossa. Valtion vuoden 2021 talousarviossa uusien turvavarastointilainojen myöntämisvaltuuden enimmäismäärä on 8 400 000 euroa, korkohyvityksen enimmäismäärä 5 prosenttia ja varastointiavustuksen myöntämisvaltuuden enimmäismäärä 34 000 euroa. Enimmäismäärät ovat samat kuin talousarvioissa vuosina 2013 – 2020, jolloin edellinen ja nykyinen turvavarastointiohjelma ovat olleet voimassa.

Turvavarastointisopimuksia voidaan tehdä turvavarastointiohjelman sisältämistä nimikkeistä. Turvavarastointiohjelma perustuu Euroopan unionin CN-nimikkeistöön (Combined Nomenclature). CN-nimikkeistöä käytetään Suomen ulkomaankauppatilaston pääasiallisena luokittelustandardina. Seuraavan vuoden alussa voimaan tuleva nimikkeistö julkaistaan joka vuosi viimeistään lokakuun loppuun mennessä unionin virallisessa lehdessä.

Huoltovarmuuskeskus on esittänyt työ- ja elinkeinoministeriölle, että voimassa olevaa turvavarastointiohjelmaa täydennettäisiin alla mainituilla lisäyksillä:

Kuparilanka 74.08

Säikeislanka 74.13

Huoltovarmuuskeskus tarkastaa turvavarastointiluettelon ajankohtaisuutta jatkuvasti. Tarkastaminen perustuu yrityksiltä ja huoltovarmuusorganisaation pooleilta saatavaan tietoon sekä Huoltovarmuuskeskuksen asiantuntemukseen. Asetuksen tuoteryhmäluetteloon päätyvät huoltovarmuusnäkökulmasta välttämättömiksi arvioidut ehdotukset häiriöherkistä tuontihyödykkeistä. Asian luonteen vuoksi asetusluonnoksesta ei ole järjestetty tavanomaista lausuntokierrosta.

Oikeusministeriön laintarkastus on tarkastanut asetusehdotuksen suomen- ja ruotsinkieliset versiot.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää, että voimassa olevaa turvavarastointiohjelmasta annettua valtioneuvoston asetusta (460/2018) muutetaan lisäämällä asetuksen 1 §:ään uudet 122 a ja 122 b kohdat, joilla edellä mainitut nimikkeet lisätään pykälässä olevaan luetteluun. Pykälää on muutettu viimeksi vuonna 2020 (valtioneuvoston asetus turvavarastointiohjelmasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 683/2020).

Ehdotetut nimikelisäykset ovat olennaisia tietoliikenne- ja instrumentointikaapeloinnissa. Suomen viestintäverkot ja niiden perustana olevat valo- ja kuparikaapeliverkot muodostavat keskeisen yhteiskunnan perusrakenteen, jonka toiminnan jatkuvuuden edellytyksenä on turvata materiaalien riittävyys myös poikkeustilanteissa. Valokuitukaapeleiden tarvikkeet ovat tuontitavaraa. Ehdotettu muutos olisi voimassa kyseisen, määräaikaisesti voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen voimassaoloaikaa vastaavasti 18.7.2023 saakka. Asetuksen nojalla olisi mahdollista tehdä turvavarastointisopimuksia asetuksen mukaisista nimikkeistä siten, että toimintaan käytettävissä olevat valtuudet vahvistetaan vuosittain valtion talousarviossa.

Valtioneuvoston asetus turvavarastointiohjelmasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 15.3.2021.